
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

דיני איכות הסביבה: היבטים מקומיים וגלובליים - 62409

תאריך עדכון אחרון 19-01-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: משפטים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: אנגלית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר רשל אדם

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: rachelle.adam@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס מעמיד לדיון השאלה, אם המשפט יכול להשפיע על היחס של בני אדם כלפי הסביבה, וליצור נורמות חדשות של התנהגות. באמצעות מקרי בוחן גם ברמה הלאומית וגם ברמה הבינלאומית, בתחומים הכוללים זיהום אויר, שינוי האקלים, חומרים מסוכנים, מים, מגוון ביולוגי, חקלאות, נלמד את החוקים הרלוונטיים, האפקטיביות שלהם

מטרות הקורס:

המטרה הרחבה של הקורס הינה לבחון את המשפט כגורם לשינוי בהתנהגות בני אדם כלפי הסביבה. מטרה נוספת הינה בחינת האפקטיביות של המשפט סביבתי בהתמודדות עם המשבר הסביבתי, הנגרם בעיקר על ידי צמיחה כלכלית עצומה וצריכה גוברת: מה עובד, מה לא עובד, ואיך ניתן לייעל את החוקים הקיימים; לחשוב על כלים חדשניים להתמודד גם עם המשבר הסביבתי הקיים, וגם עם הבעיות הסביבתיות של הדורות הבאים;

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לנתח חוקים סביבתיים;
לזהות מכשולים ליישומם האפקטיבי;
לנהל דיון על התפקיד של המשפט ככלי לשינוי נורמות והתנהגות של בני אדם;
לשאל איך חוקים קיימים מתמודדים עם הרס סביבתי הנגרם על ידי צמיחה כלכלית וצריכה;
להכיר בתרומה של כלים לא-משפטיים להביא לשינוי בנורמות החברה;
לחשוב באופן אקולוגי.

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות דרך מקרי בוחן, מרצי אורח, סיורים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מבוא: המשבר הסביבתי הגלובלי
אוכלוסיה, צריכה וצמיחה כלכלית
משפט סביבתי בינלאומי
ניהול משאב הקרקע ומגוון ביולוגי, הגנת טבע
צער בעלי חיים
מניעת זיהום מקורות מים
התפלה
הפקת נפט מפצלי שמן
1. הגנה על הסביבה החופית והימית

ניהול סביבתי משולב
מניעת זיהום אוויר
ניהול חומרים מסוכנים
ניהול פסולת
ישום, ציות, ואכיפה
עתידו של משפט סביבתי: חשיבה מחדש

חומר חובה לקריאה:

- THE WORLDWATCH INSTITUTE, VITAL SIGNS, Vol. 20, Island Press (2013), Overview, xi-xv
- THE WORLDWATCH INSTITUTE, STATE OF THE WORLD, 2013, is Sustainability still Possible?, Island Press (2013), 19-38
- החלטת ממשלה "תכנית אסטרטגית לפיתוח בר קיימא" (החלטת מס' 246 מיום 14 למאי 2003)
- JAMES GUSTAVE SPETH, THE BRIDGE AT THE EDGE OF THE WORLD, CAPITALISM, THE ENVIRONMENT, AND CROSSING FROM CRISIS TO SUSTAINABILITY (YALE UNIVERSITY PRESS 2008) 1-13
 - Jared Diamond, Easter Island's End, Discover Magazine, August 1995, <http://www.hartford-hwp.com/archives/24/042.html>
- Christopher Stone, Should Trees Have Standing? Towards Legal Rights for Natural Objects, SOUTHERN CAL. LAW REV. (1972). <http://www.derechosdelanaturaleza.org/wp-content/uploads/2009/12/C.Stone-Should-Trees-Having-Standings.pdf>
- Garret Hardin, The Tragedy of the Commons, 162 SCIENCE 1243 (1968). (<http://dieoff.org>).
http://www.garretthardininociety.org/articles/art_tragedy_of_the_commons.html
- "What is "Rights of Nature"?" <http://earthlawcenter.org/about/rights-of-nature/>
- CORMAC CLLINAN, WILD LAW A MANIFESTO FOR EARTH JUSTICE, Chelsea Green Publishing (2011), 7-11, 29, 31, 54-55
- "Moving toward green growth", Israel Bulletin, May 2012 <http://www.sviva.gov.il/English/ResourcesandServices/Publications/Bulletin/Documents/Bulletin-Vol38-May2012.pdf>, 4-5
- "Lets Think Green Campaign: focusing on a green lifestyle", Israel Bulletin, Sept. 2011
<http://www.sviva.gov.il/English/ResourcesandServices/Publications/Bulletin/Documents/Bulletin-Vol37-Sept2011.pdf>, 8-10
- TIM JACKSON, PROSPERITY WITHOUT GROWTH, ECONOMICS FOR A FINITE PLANET, (2009) <http://www.ipu.org/splz-e/unga13/prosperity.pdf>, 3-10, 15-16, 17
- ROB DIETZ AND DAN O'NEILL, ENOUGH IS ENOUGH, BUILDING A SUSTAINABLE ECONOMY IN A WORLD OF FINITE RESOURCES, (2013), 17-29
 - Bhutan and the Gross National Happiness Index http://www.gnhbhutan.org/about/gross_national_happyness_centre.aspx
- James Salzman, Sustainable Consumption and the Law, 27 ENVTL. L. 1243 (1997) 1244, 1244-1248; 1256-1268
-

- HUNTER, SALZMAN, ZAEKE, INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL LAW AND POLICY (2011), 544-547; 550-563 (Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer); 685-694 (the Kyoto Protocol); 999-1013, (the Convention on Biological Diversity)
- Robert Percival, *Global Law and the Environment*, 86 WASH. L. REV. 579. 586-592
- RACHELLE ADAM, *ELEPHANT TREATIES, THE COLONIAL LEGACY OF THE BIODIVERSITY CRISIS* (University Press of New England 2014), 1-12
- התכנית הלאומית למגוון ביולוגי בישראל, המשרד להגנת הסביבה (2010)
<http://www.sviva.gov.il/InfoServices/ReservoirInfo/DocLib2/Publications/P0501-P0600/P0540.pdf>.
- תקנות החומרים המסוכנים (יישום פרוטוקול מונטריאול בענין חומרים הפוגעים בשכבת האוזון), התשס"ד-2004
- Michael Glennon, *Has International Law Failed the Elephant?* AJIL Vol.84 (1), <http://www.jstor.org/stable/2203015>, 1-4. 10-13, 28-37.
- Alex Shoumatoff, "Agony and Ivory", *Vanity Fair*, August 2011, <http://www.vanityfair.com/culture/features/2011/08/elephants-201108>, 132
- Rachelle Adam, "Delegitimizing Ivory: The Case for an Ivory Trade Ban Treaty", -December 3, 2014, www.asil.org/blogs/delegitimizing-ivory-case-ivory-trade-ban-treaty.
- "Seal product ban upheld on 'ethical' grounds, 'Public moral concerns' cited in split decision by World Trade Organization," <http://www.cbc.ca/news/canada/newfoundland-labrador/seal-product-ban-upheld-on-ethical-grounds-1.2438904>.
- Australia v. Japan: ICJ Halts Antarctic Whaling ASIL Online Insights, <http://www.asil.org/insights/volume/18/issue/9/australia-v-japan-icj-halts-antarctic-whaling> April 08, 2014
- פרויקט מערכות אקולוגיות ורווחת האדם - הערכה לאומית, il.org.hamaarag.www
- חוק תכנון והבניה, התשכ"ה-1965, סע' 2, 6א-7, 49, 53, 61א(ב), 76 א - 76 ד, 83ב-83ג, 100-107א
- בג"צ 4128/02 אדם טבע ודין- אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ראש ממשלת ישראל ואח' (נבו), 16.3.2004, פסקאות 4-6, 10-18
- תכנית מתאר ארצית 22 ליער וייעור, סע' 3, 4, 9-13.
- <http://www.mmi.gov.il/IturTabotData/tma/%2022תמא/%2022תמא.pdf>
- חוק להגנת חיית הבר, תשט"ו - 1955, סע' 5-1, 8-9.
- חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ו הנצחה, התשנ"ח - 1998, סע' 8-1, 13-14, 22, 33-36
- בג"צ 466/05; 11754/04 הצבי הישראלי ואח' נ' המועצה הארצית לתכנון ובניה ואח, ובעיקר' פסקאות 9, 11, ו-20; החלטת השופט רובינשטיין בענין בקשת צו ביניים (נבו, 23.2.2005).
- בג"ץ 3917/14 פורום הארגונים למען יער ירושלים ו-10 אחרים, מיום 17.12.14 (כביש מס' 16)
- בג"ץ 5315/13 עמותת רמות למען הסביבה ואח' נת במועצב הארצית לתכנון ובניה ואח' מיום 20/10/14 (מצפה נפתוח)
- עת"מ 44796-05-12, 29375-07-12, 28854-08-12, 645-09-12, במקום- מתכננים למען זכויות תכנון ואח' נ' הוועדה לדיור לאומי במחוז ירושלים ואח' (בניה במורדות מלחה וליד גן החיות התנ"כי)

-
- "המגוון הביולוגי בישראל" התכנית הלאומית למגוון ביולוגי בישראל, המשרד להגנת הסביבה, 2010 (פרק 5, "המסגרת המשפטית-מוסדית")
<http://www.sviva.gov.il/InfoServices/ReservoirInfo/DocLib2/Publications/P0501-P0600/P0540.pdf>
 - סע' 6(6) לחוק המים, התשי"ט-1959
 - רחל אדם, "זכות הנחל למים", מים והשקייה, מאי 2002, 22
 - חומר חובה לקריאה • THE INSTITUTE WORLDWATCH, SIGNS VITAL, Vol. 20, Press Island (2013), Overview, xi-xv
 - THE WORLDWATCH INSTITUTE, STATE OF THE WORLD, 2013, is Sustainability still Possible?, Island Press (2013), 19-38
 - החלטת ממשלה "תכנית אסטרטגית לפיתוח בר קיימא" (החלטת מס' 246 מיום 14 למאי 2003)
 - JAMES GUSTAVE SPETH, THE BRIDGE AT THE EDGE OF THE WORLD, CAPITALISM, THE ENVIRONMENT, AND CROSSING FROM CRISIS TO SUSTAINABILITY (YALE UNIVERSITY PRESS 2008) 1-13
 - Jared Diamond, Easter Island's End, Discover Magazine, August 1995,
<http://www.hartford-hwp.com/archives/24/042.html>
 - Christopher Stone, Should Trees Have Standing? Towards Legal Rights for Natural Objects, SOUTHERN CAL. LAW REV. (1972). <http://www.derechosdelanaturaleza.org/wp-content/uploads/2009/12/C.Stone-Should-Trees-Having-Standings.pdf>
 - Garret Hardin, The Tragedy of the Commons, 162 SCIENCE 1243 (1968).
<http://dieoff.org>.
 - http://www.garretthardinsociety.org/articles/art_tragedy_of_the_commons.html
 - "What is "Rights of Nature"?" <http://earthlawcenter.org/about/rights-of-nature/>
 - CORMAC CLLINAN, WILD LAW A MANIFESTO FOR EARTH JUSTICE, Chelsea Green Publishing (2011), 7-11, 29, 31, 54-55
 - "Moving toward green growth", Israel Bulletin, May 2012 <http://www.sviva.gov.il/-English/ResourcesandServices/Publications/Bulletin/Documents/BulletinVol38-May2012.pdf>, 4-5
 - "Lets Think Green Campaign: focusing on a green lifestyle", Israel Bulletin, Sept. 2011
<http://www.sviva.gov.il/English/ResourcesandServices/Publications/Bulletin/Documents/Bulletin-Vol37-Sept2011.pdf>, 8-10
 - TIM JACKSON, PROSPERITY WITHOUT GROWTH, ECONOMICS FOR A FINITE PLANET, (2009) <http://www.ipu.org/splz-e/unga13/prosperity.pdf>, 3-10, 15-16, 17
 - ROB DIETZ AND DAN O'NEILL, ENOUGH IS ENOUGH, BUILDING A SUSTAINABLE ECONOMY IN A WORLD OF FINITE RESOURCES, (2013), 17-29
 - Bhutan and the Gross National Happiness Index
http://www.gnhbhutan.org/about/gross_national_happyness_centre.aspx
 - James Salzman, Sustainable Consumption and the Law, 27 ENVTL. L. 1243 (1997) 1244, 1244-1248; 1256-1268
 -
 - HUNTER, SALZMAN, ZAEKE, INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL LAW AND POLICY (2011), 544-547; 550-563 (Montreal Protocol on Substances that Delete the Ozone Layer); 685-694 (the Kyoto Protocol); 999-1013, (the Convention on Biological Diversity)
 -

- Robert Percival, *Global Law and the Environment*, 86 WASH. L. REV. 579. 586-592
- RACHELLE ADAM, *ELEPHANT TREATIES, THE COLONIAL LEGACY OF THE BIODIVERSITY CRISIS* (University Press of New England 2014), 1-12
- התכנית הלאומית למגוון ביולוגי בישראל, המשרד להגנת הסביבה (2010)
<http://www.sviva.gov.il/InfoServices/ReservoirInfo/DocLib2/Publications/P0501-P0600/P0540.pdf>.
- תקנות החומרים המסוכנים (יישום פרוטוקול מונטריאול בענין חומרים הפוגעים בשכבת האוזון), התשס"ד-2004
- Michael Glennon, *Has International Law Failed the Elephant?* AJIL Vol.84 (1), <http://www.jstor.org/stable/2203015>, 1-4. 10-13, 28-37.
- Alex Shoumatoff, "Agony and Ivory", *Vanity Fair*, August 2011, <http://www.vanityfair.com/culture/features/2011/08/elephants-201108>, 132
- Rachelle Adam, "Delegitimizing Ivory: The Case for an Ivory Trade Ban Treaty", -December 3, 2014, www.asil.org/blogs/delegitimizing-ivory-case-ivory-trade-ban-treaty.
- "Seal product ban upheld on 'ethical' grounds, 'Public moral concerns' cited in split decision by World Trade Organization," <http://www.cbc.ca/news/canada/newfoundland-labrador/seal-product-ban-upheld-on-ethical-grounds-1.2438904>.
- Australia v. Japan: ICJ Halts Antarctic Whaling ASIL Online Insights, <http://www.asil.org/insights/volume/18/issue/9/australia-v-japan-icj-halts-antarctic-whaling> April 08, 2014
- פרויקט מערכות אקולוגיות ורווחת האדם - הערכה לאומית, il.org.hamaarag.www
- חוק תכנון והבניה, התשכ"ה-1965, סע' 2, 6א-7, 49, 53, 61א(ב), 76 א - 76 ד, 83ב-83ג, 100-107א
- בג"צ 4128/02 אדם טבע ודין- אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ראש ממשלת ישראל ואח' (נבו), 16.3.2004, פסקאות 4-6, 10-18
- תכנית מתאר ארצית 22 ליער ויעור, סע' 3, 4, 9-13
- <http://www.mmi.gov.il/IturTabotData/tma/%2022תמא2022תמא.pdf>
- חוק להגנת חיית הבר, תשט"ו - 1955, סע' 1-5, 8-9
- חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ונצחה, התשנ"ח - 1998, סע' 1-8, 13-14, 22, 33-36
- בג"צ 466/05; 11754/04 הצבי הישראלי ואח' נ' המועצה הארצית לתכנון ובניה ואח', ובעיקר' פסקאות 9, 11, ו-20; החלטת השופט רובינשטיין בענין בקשת צו ביניים (נבו, 23.2.2005).
- בג"ץ 3917/14 פורום הארגונים למען יער ירושלים ו-10 אחרים, מיום 17.12.14 (כביש מס' 16)
- בג"ץ 5315/13 עמותת רמות למען הסביבה ואח' נת במועצב הארצית לתכנון ובניה ואח' מיום 20/10/14 (מצפה נפתוח)
- עת"מ 44796-05-12, 29375-07-12, 28854-08-12, 645-09-12, במקום- מתכננים למען זכויות תכנון ואח' נ' הוועדה לדיור לאומי במחוז ירושלים ואח' (בניה במורדות מלחה וליד גן החיות התנ"כי)
- "המגוון הביולוגי בישראל" התכנית הלאומית למגוון ביולוגי בישראל, המשרד להגנת הסביבה, 2010 (פרק 5, "המסגרת המשפטית-מוסדית")
- <http://www.sviva.gov.il/InfoServices/ReservoirInfo/DocLib2/Publications/P0501-P0600/P0540.pdf>
- סע' 6(6) לחוק המים, התשי"ט-1959

- רחל אדם, "זכות הנחל למים", מים והשקייה, מאי 2002, 22
- *Rights for Nature in Ecuador's Constitution*, <http://trheightsofnature.org/wp-content/uploads/pdfs/Rights-for-Nature-Articles-in-Ecuador's-Constitution.pdf>.
- <http://www.theguardian.com/environment/2008/sep/24/ecuador.conservation>, A new law of nature
- "Ecuador next week votes on giving legal rights to rivers" *The Guardian*, Wednesday 24 September 2008, <http://www.theguardian.com/environment/2011/apr/10/bolivia-enshrines-natural-worlds-rights>.
- "Bolivia enshrines natural world's rights with equal status for Mother Earth" <http://www.theguardian.com/environment/2011/apr/10/bolivia-enshrines-natural-worlds-rights>.
- חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד-1994
- חוק צער בעלי חיים (ניסויים בבעלי חיים), התשנ"ד-1994
- תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (מופעים של בעלי חיים), התשס"א-2001
- תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (הובלת בהמות), התשס"ו - 2006
- תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) (החזקה של עגל חלב), התשס"ו - 2006
- חומר קריאה לשיעור מס' 4 לעיל
- חוק המים, תשי"ט -1959, סימן א'1, "מניעת זיהום מים"
- פקודת בריאות העם, 1940, חלק ו', הוראות בדבר מפגעים
- חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, סעי' 1, 6, 10א, 14
- ע"א 8234/08 מנהל הרשות הממשלתית למים וביוב ואח' נ' תדיר-גן (מתכת) (2.12.2010)
- ת.פ. 3756-11-09 מ"י נ' פטרוכים החברה למחזור בע"צ (02.09.2013) <http://www.sviva.gov.il/InfoServices/ReservoirInfo/Judgments/Pages/1501-1600/1549.aspx>
- *Rachelle Adam, Government Failure and Public Indifference: a Portrait of Water Pollution in Israel*, 11 COLO. J. INT'L ENVTL. L. & POL'Y 257, <https://advance.lexis.com/GoToContentView?requestid&eq;91e2abb4-4ed2-f083-8884-2eb88ef95e0f&crd&eq;c072392d-47ec-c965-9749-4bfde9a6f839>. Pp. 257-63, 271, 286-289, 296-7 316-343
- תמ"א 34/ב/2
- תקנות מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים (היטל למניעת זיהום הים), התשע"א-2011, תק' 1
- חוק הגנת הסביבה (פליטות והעברות לסביבה - חובות דיווח ומרשם), התשע"ב - 2012
- "התפלה - טוב או רע", צלול
- התפלה מים בישראל, החלטת ממשלה בין השנים 1997-2008, הכנסת, המרכז המידע והמחקר, 2009
- הפקת נפט מפצלי שמן בשפלת יהודה, מעבק 2012, הכנסת, מרכז המחקר והמידע
- החלטת הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון, מיום 10.7.2014, קידוחי ניסיון לחיפוש נפט ברמת הגולן
- בג"ץ 5560/14, 5857/14, חוות יקבי קנאטיר בע"מ, אדם טבע ודין, נ. הוועדה לפי תקנות הנפט, הוועדה המחוזית מחוז הצפון, ואחר
- "הוועדה שפסלה את פרויקט פצלי השמן: יש עדיפות לשימור הסביבה על פני הפקת נפט", <http://www.haaretz.co.il/news/science/.premium-1.2433173>
- 2.
- *Barcelona Convention for the Protection of the Marine Environment and the Coastal Region of the Mediterranean*
- חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח - 1988.

- חוק מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשנ"ג - 1983.
- פקודת מניעת זיהום הים בשמן (נוסח חדש), תש"ם - 1980.
- חוק שמירת הסביבה החופית, תשס"ד - 2004
- State of the Mediterranean, 2012, highlights for policy makers, http://195.97.36.231/publications/UNEPMAP_SoEhighlights_2012_ENG.pdf, 5.
- ע"א 1054/98 חוף הכרמל נ' עמותת אדם טבע ודין ואח' (פסק הדין מיום 4.2.02), פסקה 14
- עע"מ 10277/06 חברת פנינת אילת בע"מ נגד הוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה מחוז הדרום ואח', פסקה 12-15 (15.9.2010)
- עע"מ 2273/03 אי התכלת שותפות כללית ואח' נ' החברה להגנת הטבע ואח', פסקאות 42-44 (7.12.2006)
- חוק רישוי עסקים, התשכ"ח-1968, סע' 1, 6, 10א, 14
- צו רשויות נחלים ומעיינות (הטלת תפקידי רשות נחל על רשויות ניקוז), התשס"ג-2003
- רחל אדם, "צו רשויות נחלים ומעיינות (הטלת תפקידי רשות נחל על רשויות ניקוז): בדרך לגישה אקוסיסטמית לניהול בר קיימא של מקורות מים", מים והשקייה, אפריל 2007, 486
- Israel Bulletin, July 2013, "Integrated pollution prevention and control, 8 <http://www.sviva.gov.il/English/ResourcesandServices/Publications/Bulletin/Documents/Bulletin-Vol39-July2013.pdf>
- פקודת התעבורה [נוסח חדש], סע' 77א-77ג
- תקנות אוויר נקי (ערכי איכות אוויר) (הוראת שעה), התשע"א - 2011.
- תקנות אוויר נקי (היתרי פליטה), התש"ע-2010
- JOHN WARGO, GREEN INTELLIGENCE (Yale University Press, 2009), 207-240; 259-263
- Robert Percival, Global Law and the Environment, 86 WASH. L. REV. 579, 580-584, 633-634
- James Salzman, Teaching Policy Instrument Choice in Environmental Law: The Five P'S <http://scholarship.law.duke.edu/cgi/viewcontent.cgi?article&eq;1250&context&eq;delpf>.
- MARIAN CHERTOW AND DANIEL ESTY, EDS., THINKING ECOLOGICALLY (Yale University Press 1997), 233 - 240
- JOHN WARGO, GREEN INTELLIGENCE (Yale University Press, 2009), 283-301
- Daniel Farber, Sustainable Consumption, Energy Policy, and individual well-being, 65 VAND. L. REV. 1479 (2012), 1480, 1502-1503; 1512-1525
- RACHELLE ADAM, ELEPHANT TREATIES, THE COLONIAL LEGACY OF THE BIODIVERSITY CRISIS (University Press of New England 2014), 126-137
-
- חוק החמרים המסוכנים, התשנ"ג - 1993.
- תקנות רישוי עסקים (סילוק פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"א - 1990
- תקנות החומרים המסוכנים (יבוא ויצוא פסולת חומרים מסוכנים), התשנ"ד - 1994
- ת.פ. 174040-05-09 מ"י נ' קרגל אריזות גמישות (17.12.12)
- <http://www.sviva.gov.il/InfoServices/ReservoirInfo/Judgments/Pages/default.aspx>.
- ת.פ. 1086/08 מ"י נ' פטרוכים (אשדוד) בע"מ ואח' (4.9.2012)
- <http://www.sviva.gov.il/InfoServices/ReservoirInfo/DocLib1/1501-1600/1517.pdf>.
- חוק שמירת הנקיון, התשמ"ד - 1984.
- חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשנ"ג - 1993.

- חוק הפקדון, התשנ"ז - 1998.
- חוק להסדרת הטיפול האריות, התשע"א - 2011
- חוק לסילוק ומחזור צמיגים, התשס"ז - 2007
- חוק לטיפול סביבתי בציד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות, התשע"ב - 2012
- קונים יותר - מלכלכים יותר, נופר סיני, 18/10/2011, <http://www.themarker.com/advertising/1.1525602>

Required Reading

חומר לקריאה נוספת:

- בג"צ 4128/02 אדם טבע ודין- אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ראש ממשלת ישראל ואח', פסקאות 10-15 (נבו, 16.3.2004)
- בג"צ 3511/02 עמותת הפורום לדו-קיום בנגב ואח' נ' משרד התשתיות ואח' (נבו, 16.1.2003).
- ע"א 1054/98 חוף הכרמל נ' עמותת אדם טבע ודין ואח' (פסק הדין מיום 4.2.02), פסקה 14
- בג"צ 466/05; 11754/04 הצבי הישראלי ואח' נ' המועצה הארצית לתכנון ובניה ואח, פסקאות 9, 20-ו
- ע"א 8234/08 מנהל הרשות הממשלתית למים וביוב ואח' נ' תדיר-גן (מתכת) (2.12.2010), פסקה 13
- ע"א 8116/99 אדם טבע ודין נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה שומרון ואח' (23.7.2001), פ"ד נה(5)595, פסקאות 26-30
- JAMES GUSTAVE SPETH, RED SKY AT MORNING, AMERICA AND THE CRISIS OF THE GLOBAL ENVIRONMENT (Yale University Press 2004) 1-22
- ZYGMUNT PLATER, THE SNAIL DARTER AND THE DAM (Yale University Press, 2013), 44; 333-335; 167-173; 356 n.2
- HUNTER, SALZMAN, ZAEKE, INTERNATIONAL ENVIRONMENTAL LAW AND POLICY (2011), 1265-6
- Mary Christina Wood, Nature's Trust, Environmental Law for a New Ecological Age (Cambridge University Press, 2014), 3-18.
- "הקולוניאליזם: גרסת המאה ה-21", ארץ אחרת, אפריל-מאי 2010, עמ' 59
- BILL MCKIBBEN, DEEP ECONOMY (Times Books 2007)
- Dr. Seuss, The Lorax, (1971)
- קונים יותר - מלכלכים יותר, נופר סיני, 18/10/2011, <http://www.themarker.com/advertising/1.1525602>
- "מחקר שערכו מרכז השלטון המקומי והמשרד להגנת הסביבה מצא: רשויות מבוססות צורכות פי שניים יותר חשמל לתושב", <http://www.sviva.gov.il/InfoServices/NewsAndEvents/MessageDoverAndNews/Pages/2013/october2013/ElectricityConsumption.aspx>.
- CAROL GRAHAM, HAPPINESS AROUND THE WORLD: THE PARADOX OF HAPPY PEASANTS AND MISERABLE MILLIONAIRES 2 (2009), 1-2, 213-217.
- Whaling in the Antarctic (Australia v. Japan, New Zealand intervening), <http://www.icj-cju.org/dockets/files/148/18136.pdf>. 31 March 2014.
- "San Francisco grants whales and dolphins the right to live freely", <http://www.ca>

-re2.com/causes/san-francisco-grants-whales-and-dolphins-the-right-to-live
freely.html

- ע"א 8116/99 אדם טבע ודין נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה שומרון ואח' (23.7.2001), פ"ד נה(5)595, פסקה 20-16, 23-25
- בג"ץ 8676/00 אדם טבע ודין אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' עיריית רעננה (19.10.2004)
- בג"צ 288/00 אדם טבע ודין ואח' נ' מדינת ישראל (29.8.2001), פ"ד נה(5)673
- ZYGMUNT PLATER, THE SNAIL DARTER AND THE DAM (Yale University Press, 2013), 1-5; 43
- בג"ץ 9232/01 "נוח" התאחדות הישראלית של הארגונים להגנת בעלי-חיים נ. היועה "מ ואח' (פיטום אוזים)
- רע"א 1684/96 עמותת "תנו לחיות לחיות" נ. מפעלי נופש חמת גדר בע"מ (22.6.1997), פ"ד נא(3)832
- בג"צ 9232/01 'נח' ההתאחדות הישראלית של הארגונים להגנת בעלי-חיים נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח' (11.8.2003), פ"ד נז(6)212.
- בג"צ 4884/00 עמותת "תנו לחיות לחיות" נ' מנהל השירותים הוטרינריים בשדה במשרד החלקאות (נבו, 2.6.2004)
- "השר פרץ קורא להעביר את סמכויות האכיפה של חוק צער בעל חיים למשרד להגנת הסביבה" <http://www.sviva.gov.il/InfoServices/NewsAndEvents/MessageDoverAndNews/Pages/2013/october2013/AnimalsMoe.aspx>.
- "תגובת השר פרץ לכתבי אישום נגד עובדי אדום אדום" <http://www.sviva.gov.il/InfoServices/NewsAndEvents/MessageDoverAndNews/Pages/2013/october2013/AdomAdom.aspx>.
- "מדדים לאיכות חיים, לקיימות, ולחוסן לאומי" <http://www.sviva.gov.il/InfoServices/ReservoirInfo/DocLib2/Publications/P0701-P0800/P0719.pdf>
- The Non-Humans Rights project
- <http://www.nonhumanrightsproject.org/?gclid=&Clu5hqvElrsCFSho7AodN10ANg>
- "State Health Department Releases Draft Revisions to NYC's Waiver from filtering Drinking Water from the Catskill/Delaware Water System", http://www.health.ny.gov/press/releases/2013/2013-08-23_fads.htm, תכנית אב למשק המים
- - <http://www.water.gov.il/Hebrew/Planning-and-Development/Planning/MasterPlan/Pages/default.aspx>
- הקרן לטיפול מהיר בזיהום נחלים וזיהום מקורות מים, ארגון צלול' <http://www.zalul.org.il/wp-content/uploads/2013/04/pdf.3.41-PDF-מהיר-בזיהום-נחלים>
- Integrated coastal zone management, integrated pollution prevention control, integrated waste management, Israel Bulletin May 2012, 18 <http://www.sviva.gov.il/-English/ResourcesandServices/Publications/Bulletin/Documents/BulletinVol38-May2012.pdf>
- Directive 2008/1/EC of the European Parliament and the Council of 15 January 2008 concerning integrated pollution prevention and control, <http://eur-lex.europa.eu/jOHtml.do?uri=&OJ%3AL%3A2008%3A024%3ASOM%3AEN%3AHTML>
- רע"פ 7861/03 מ"י נ' המועצה האזורית גליל התחתון (8.5.2006)
- בג"צ 453/98 עיריית באר שבע ואח' נ. ממשלת ישראל ואח' (נבו, 19.3.1998)
- Israel Environment Bulletin, "Implementing the Recycling Revolution", p.16.

<http://www.sviva.gov.il/English/ResourcesandServices/Publications/Bulletin/Documents/Bulletin-Vol39-July2013.pdf>. ffor

• פסולת אלקטרונית

<http://www.sviva.gov.il/subjectsEnv/Waste/Types/Pages/ElectronicWaste.aspx#GovXParagraphTitle2>

• יששכר רוזן-צבי, "של מי הפסולת הזו לעזאזל?! סילוק פסולת וצדק סביבתי בישראל", מחקרי משפט כג, תשס"ז-2007

• "מפקחים ושוטרים יוצבו בתחנה המרכזית בירושלים לסייע במניעת חשיפת הציבור לזיהום אוויר באזור רציפי העליה לאוטובוסים", <http://www.sviva.gov.il/InfoServices/NewsAndEvents/MessageDoverAndNews/Documents/2013/ClimateChangeReportAugust2013.pdf>,
Me/NewsAndEvents/InfoServices/il.gov.sviva.www/:
ssageDoverAndNews/Pages/2013/october2013/JerusalemCSPolice.aspx
• מרכז ידע, היערכות לשינוי האקלים בישראל, מתווה היערכות לרשויות מקומיות, עמ' 12-13, 24-31

<http://www.sviva.gov.il/InfoServices/NewsAndEvents/MessageDoverAndNews/Documents>

"/2013/ClimateChangeReportAugust2013.pdf.

• JOHN WARGO, GREEN INTELLIGENCE (Yale University Press, 2009), Prologue; 155-204; 264-282

• אור קראסין, "יישום אפקטיבי של מדיניות סביבתית: עידוד הציות וייעול האכיפה" (בהוצאת מכון ירושלים לחקר ישראל) 2009

http://www.jiis.org.il/upload/publications/heb/or_karacim_heb_f.pdf

• BILL MCKIBBEN, DEEP ECONOMY (Times Books 2007), פרק 5 ובעיקר

• Neil Gunnigham, Environmental Law, Regulation and 21 J. Envtl. L. 179 (2009), 203-212

• Nathan Ostrander, The emotion of disgust, demand augmentation, and wasteful consumption, 19 WIDENER L. REV. 281 (2013), 281-5; 319

• Michael Vanderbergh and Anne Steinemann, The Carbon-Neutral Individual, 82 N.Y.U. L. REV. 1673 (2007) 1673, 1675, 1688-9, 1698

• Robert Percival, Looking Backward, Looking Forward: the Next 40 Years of Environmental Law, Environmental Law Reporter, Vol. 43, 2013, p. 10492; U of Maryland Legal Studies Research Paper No. 2013-69, <http://ssrn.com/abstract=eq;2359473>

• אלון טל, הסביבה בישראל, הקיבוץ המאוחד (2006)

• דניאל פיש, דיני איכות הסביבה (2002)

• יובל נוח הררי, קיצור תולדות האנושות (2011)

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 20 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 80 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

הערכת הקורס מורכבת מהשתתפות בכיתה ומארבע חיבורי תגובה של שלושה עמודים כל אחד, שיוגשו לאורך הסמסטר. בכל חיבור תתבקשו להתייחס לסוגיית מפתח (שעליה אודיע) שנדונה בכיתה וחומר הקריאה בסילabus, ולסכם ולהעריך את הרעיונות העיקריים. בנוסף, עליכם להציג תגובה משלכם לסוגייה, דרך פרשנות וניתוח הדיונים בכיתה וחומר הקריאה, בהתבסס על טענות חזקות הבנויות היטב.

השתתפות בכיתה: 20%

ארבע חיבורי תגובה, כל אחד 20%, סה"כ 80%